

Kissné Viczkó Eszter*

Csak a változás állandó? – 15 éves a kábítószer büntetőjogi fogalma

2005. június 1. óta büntetőjogi értelemben kábítószernek az alábbi anyagok minősülnek:

- az Egységes Kábítószer Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott anyagok,
- a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében szereplő anyagok és
- az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény melléklete szerinti anyagok.

Habár a fenti értelmező rendelkezés az elmúlt közel 15 évben lényegében¹ nem változott, a felsorolás szerinti anyagok köre – az ún. dizájner drogok térhódítása miatt – jelentősen bővült. Jelen tanulmány célja annak ismertetése, hogy mely külső és belső hatások formálták és formálják ma is a *Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény* (a továbbiakban: Btk.) 459. § (1) bekezdés 18. pontjában található kábítószerfogalmat; azaz a Btk. alkalmazásában valójában mit értünk kábítószer alatt.

I. ELŐZMÉNYEK – A KÁBÍTÓSZER NEMZETKÖZI ÉS HAZAI MEGHATÁROZÁSA

1. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Történelmi tény, hogy a kábítószer-fogyasztás hosszú ideig legális gyártásból és kereskedelemről származó anyagok felhasználásával történt, csak a XIX–XX. század fordulóján – az I. világháború előtti nemzetközi tendenciákkal összhangban – merült fel a kábítószer-kereskedelem nemzetközi ellenőrzés alá vonásának igénye és szükségessége².

Az első kábítószer-egyezmény az 1912. évi Hágai Nemzetközi Ópiumegyezmény volt³, amelyet 1953-ig további öt követett:

- az 1925. évi (Második) Nemzetközi Ópiumegyezmény⁴,

- a kábítószer gyártásának korlátozásáról és forgalomba hozataluk szabályozásáról szóló, Genfben 1931. július 13-án kelt nemzetközi egyezmény⁵ (amelynek érdekessége, hogy számos, „molekulamanipuláció” révén létrehozott, mai elnevezéssel dizájner drogot vont ellenőrzés alá⁶),
- az Illegális kábítószer-kereskedelem elleni Egyezmény (1936, Genf)⁷,
- jegyzőkönyv egyes olyan kábítószer nemzetközi ellenőrzés alá helyezéséről, amelyek felől a kábítószer gyártásának korlátozásáról és forgalomba hozataluk szabályozásáról szóló 1931. július 13-án kelt és a Lake Successben, 1946. december 11-én kelt jegyzőkönyvvel módosított Egyezmény nem intézkedik⁸ (az 1948-ban Párizsban aláírt nemzetközi szerződés fontos újításai: egyrészt kiterjesztette az ellenőrzést a szintetikus kábítófájdalomcsillapítókra, másrészt bevezette az ún. hasonlósági elvet⁹),
- a máktermesztés, valamint az ópium termelésének, nemzetközi kereskedelmének, nagybani kereskedelmének és használatának korlátozására és szabályozására vonatkozó Jegyzőkönyv (1953, New York)¹⁰.

Ezen egyezmények érdeme, hogy előbb az ópium, később valamennyi, akkor ismert kábítószer-ellenőrzés és -engedélyezés alá került (az 1936-os egyezmény hatálybalépésétől ezek megsértéséhez már büntetőjogi szankció is kapcsolódott), felszámolva ezzel a korábbi gyakorlatot¹¹.

A szerves kémia és a technológia fejlődése, a nemzetközi kereskedelem erősödése lehetővé tette a bódulatkeltő szerek választékának további szélesedését és azok világpiacon való megjelenését. Ennek visszaszorítása és a szerek hatékonyabb ellenőrzés alá vonása érdekében született meg az Egyesült Nemzetek Szervezete égisze alatt 1961-ben az *Egységes Kábítószer*

5 Becikkelyezte: 1933. évi VIII. törvény.

6 BAYER: i. m. 383. o.

7 Magyarország aláírta, de nem ratifikálta: Lásd United Nations Treaty Collection.

Online: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VI-12-a&chapter=6&clang=_en [megtekintés ideje: 2020. február 13.]

8 Kihirdette: 1958. évi 11. törvényerejű rendelet.

9 BAYER: i. m. 384. o.

10 Magyarország nem részese.

11 BAYER István: Mérlegen a valóság: siker vagy kudarc? Az 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezmény értékelése az 50. évforduló alkalmából. In: *Gyógyszerészet* 2011/12., 714–724. o.

* Kissné Viczkó Eszter: Igazságügyi Minisztérium, Büntető Anyagi Jogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Kodifikációs Főosztály, jogi ügyintéző.

1 Az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló 1998. évi XXV. törvény helyett az azt felváltó, az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény szerinti mellékletre történő utalás technikai módosításnak tekinthető.

2 BAYER István: *A drogok történelme*. Aranyhal Könyvkiadó, Budapest, 2000, 379. o.

3 Kihirdette: 1923. évi XXII. törvény.

4 Becikkelyezte: 1930. évi XXXVII. törvény.

Egyezmény¹² (a továbbiakban: Kábítószer Egyezmény), amely – az elnevezésében is kifejezésre juttatva – egységes nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszert hozott létre valamennyi ismert szer vonatkozásában¹³, és egyetlen dokumentumba foglalta a kábítószerrel való visszaélésekkel szemben meghozandó intézkedéseket.

Ez az egységesség nem sokkal később (amikorra nyilvánvalóvá vált az amfetamin típusú stimulánsok súlyos egészségkárosító hatása) szükségszerűen¹⁴ megbomlott, és 1971-ben elfogadásra került a *pszichotróp anyagokról szóló egyezmény* (a továbbiakban: Pszichotróp Egyezmény)¹⁵. A Pszichotróp Egyezmény – építve a Kábítószer Egyezmény által létrehozott intézményrendszerre, de az ellenőrzési mechanizmusokon részben változtatva – az új anyagokat is kontroll alá helyezte.

2. A MAGYAR SZABÁLYOZÁS ALAKULÁSA

A Kábítószer Egyezményt a New-Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény kihirdetéséről szóló 1965. évi 4. törvényerejű rendelet (módosítását pedig az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1988. évi 17. törvényerejű rendelet), míg a Pszichotróp Egyezményt a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény kihirdetéséről szóló 1979. évi 25. törvényerejű rendelet iktatta be a magyar jogba.

A Kábítószer Egyezmény kihirdetésekor hatályban volt 1961. évi Büntető Törvénykönyv¹⁶ büntetni rendelte a kábítószerrel visszaélést, de az elkövetés tárgyát nem határozta meg értelmező rendelkezésben¹⁷. Ehhez háttérjogszabályként a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának és használatának szabályozásáról szóló 1/1968. (V. 12.) BM–EüM együttes rendelet [a továbbiakban: 1/1968. (V. 12.) BM–EüM együttes rendelet] szolgált, amelynek 1. § (2) bekezdése szerint kábítószernek a Kábítószer Egyezmény alapján „nemzetközileg kábítószernek nyilvánított, továbbá a Magyar Népköztársaságban kábítószernek minősített anyagokat és készítményeket, valamint azok bár-

milyen töménységű folyékony vagy szilárd hígításait kell tekinteni”. Ezek listáját a rendelet mellékletei tartalmazták.

A Pszichotróp Egyezmény kihirdetésekor már az 1978. évi Büntető Törvénykönyv¹⁸ volt hatályban, amely szintén tartalmazta a kábítószerrel visszaélés bűncselekményét. A kábítószer fogalmát ez a törvény sem adta meg, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Btk.) viszont már utalt a Pszichotróp Egyezményre annyiban, hogy 23. §-a értelmében kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotróp anyagot is érteni kellett¹⁹. A pszichotróp anyagokat a pszichotrop anyagok gyártásáról, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról, behozataláról, kiviteléről, raktározásáról és használatáról szóló 4/1980. (VI. 24.) EüM–BM együttes rendelet [a továbbiakban: 4/1980. (VI. 24.) EüM–BM együttes rendelet] melléklete sorolta fel.

A Btk. fenti értelmező rendelkezése később – változatlan tartalommal – átkerült az 1978. évi Büntető Törvénykönyvbe, 2003. március 1-jével pedig egy utaló szabály váltotta fel azt:

- „286/A. § (2) A 282–283. § alkalmazásában kábítószeren
- az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény, valamint az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyv végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott anyagokat, valamint
 - az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott anyagokat kell érteni.”

Egy későbbi módosítás²⁰ folytán a b) pontba bekerült egy pontosítás, miszerint a Pszichotróp Egyezmény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott anyagok közül csak a „visszaélés szempontjából veszélyes pszichotróp anyagokat” kell kábítószernek tekinteni (ami az indokolás²¹ szerint a pszichotróp I. és II. listát jelentette).

Az Alkotmánybíróság 2004-ben több hasonló tárgyú indítvány alapján megvizsgálta, és 54/2004. (XII. 13.) AB határozatával [a továbbiakban: 54/2004. (XII. 13.) AB határozat] jelentősen átalakította az 1978. évi Büntető Törvénykönyv kábítószerrel való visszaéléssel kapcsolatos rendelkezéseit. Ennek keretében az Alkotmánybíróság a fenti értelmező rendelkezést alkotmányellenesnek minősítette, és 2005. május 31-ével megsemmisítette az alábbi indokok alapján.

12 Lásd United Nations Treaty Office: Certified true copy of the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961. New York, 30 March 1961. Online: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1964/12/19641213%2002-14%20AM/Ch_VI_15.pdf [megtekintés ideje: 2020. február 12.].

13 BAYER: i. m. 714. o.

14 A probléma elvileg a Kábítószer Egyezmény módosításával is orvosolható lett volna, azonban egyrészt a „gyógyszerlobbi” hatására, másrészt praktikus okokból egy új egyezmény kidolgozása mellett döntöttek a résztvevő felek. Részletesebben lásd BAYER: i. m. 717. o.

15 Lásd United Nations Treaty Office: Certified true copy of the Convention on psychotropic substances Vienna, 21 February 1971. Online: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1976/08/19760816%2008-16%20AM/Ch_VI_16p.pdf [megtekintés ideje: 2020. február 12.].

16 A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény.

17 Ez igaz a Kábítószer Egyezmény kihirdetését megelőző időszakra is, amikor a káros mérgezőveztet alkalmas kábítószerrel jegyzékének közzétételéről és a kábítószerrel forgalmával kapcsolatos egyes rendelkezésekről szóló 70/1957. (XII. 14.) Korm. rendelet 1. §-a alapján a kábítószernek tekintendő gyógyszeranyagok és gyógyszerkészítmények jegyzékét az egészségügyi miniszter állapította meg és tette közzé a Magyar Közlönyben.

18 A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény.

19 A Btk. indokolása szerint: „A kábítószerrel azonos veszélyességűek az úgynevezett pszichotrop anyagok. A Bécsben 1971-ben elfogadott Pszichotrop Egyezmény I. és II. Jegyzékébe felvett anyagokra az Egyezmény a kábítószerrel azonos rendelkezések alkalmazását írja elő. E nemzetközi jogi kötelezettségnek tesz eleget a tervezet, amikor e §-ban ezeket az anyagokat a Btk. 282. §-a szempontjából kábítószernek tekinti”.

20 A büntető jogszabályok módosításáról szóló 2004. évi XL. törvény 1. §-ával, amely 2004. május 19-én lépett hatályba.

21 T/9797. számú törvényjavaslat a büntető jogszabályok módosításáról. Budapest, 2004. április 3–4. o.

Online: <https://www.parlament.hu/irom37/9797/09797.pdf> [megtekintés: 2020. február 11.].

2.1. Magyarország (akkori megnevezéssel: a Magyar Népköztársaság) nem megfelelően hirdette ki a Kábítószer, illetve a Pszichotróp Egyezményt és azok későbbi módosításait, így a magyar jogszabályok nem tartalmazták az eredeti dokumentumok szerves részét képező, a kábítószeres és pszichotróp anyagok listáit felsoroló mellékleteket; sőt, a módosítások „csak” rendeleti szinten kerültek átvételre.

A kábítószeres listáit ugyanis – a fenti, az 1978. évi Büntető Törvénykönyv szerinti utalással ellentétben – nem a végrehajtási rendelet²² tartalmazta: azok közzététele az 1/1968. (V. 12.) BM–EüM együttes rendeletben, azaz a végrehajtási rendelet felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben történt meg. A pszichotróp anyagok listája pedig a 4/1980. (VI. 24.) EüM–BM együttes rendeletben volt fellelhető, amellyel kapcsolatban az a jogi megoldás, miszerint a pszichotróp anyagok közül kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotróp anyagokat kellett érteni, az Alkotmánybíróság megítélése szerint a „*jogbiztonság sérelmét előidéző homályos és pontatlan*” megfogalmazás²³.

2.2. A két együttes rendelet olyan igazgatási szabályozási rendszert hozott létre, amely nem tett különbséget az egyezmények szerinti nemzetközi lista és a nemzeti lista között²⁴. Ezt a vegyes rendszert az együttes rendeleteket felváltó későbbi kormányrendelet²⁵ is fenntartotta azzal, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozásunkra tekintettel abban immár az EU által a tagállamok számára előírt ellenőrzött hatóanyagok is szerepeltek, illetve ebben kerültek közzétételre az egyezmények módosításai nyomán a listákra felvett szerek.

Amint az Alkotmánybíróság rámutatott: a Kábítószer Egyezmény és a Pszichotróp Egyezmény esetében különös jelentőséggel bírnak az egyezmények mellékletei, hiszen azok a nemzeti büntetőjog által is üldözendő cselekmények elkövetési tárgyait jelentik²⁶, az egyezmények részleges kihirdetésével azonban a jogalkotó elmulasztotta megteremteni az Alkotmányban előírt összhangot a nemzetközi jog és a belső jog között²⁷. Aggályosnak minősítette az Alkotmánybíróság azt is, hogy az egyezmények módosításai nem törvényi szinten lettek kihirdetve, hanem az aktualizált listák együttes rendeletekben, illetve később kormányrendeletben kerültek közzétételre. Márpedig a megfelelő jogforrási szinten ki nem hirdetett nemzetközi szerződés „*előírásainak megszegése nem alapozhat [...] meg büntetőjogi felelősséget*”²⁸.

2.3. Végezetül az Alkotmánybíróság rávilágított az 1978. évi Büntető Törvénykönyv szerinti kábítószer-fogalom további hiányosságára, miszerint az nem tesz említést sem a hazai, sem az uniós listáról, ezek csak az alacsonyabb rendű jogszabályokból ismerhetők meg. A párhuzamos szabályozás

azonban „*jogértelmezési zavarok előidézésére alkalmas az elkövetési tárgyak és magatartások körének megállapítása során*”²⁹. További jogbizonytalanságot okozott, hogy a nemzeti listára vétel (a visszaélés szempontjából veszélyes új szerek jegyzékbe vételének) kritériumai nem voltak megismerhetők semmilyen jogszabályból.³⁰

Mindezen alkotmányossági kifogásokat a jogalkotó az egyes nemzetközi szerződések kihirdetéséről rendelkező jogszabályok, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2005. évi XXX. törvénnyel (a továbbiakban: 2005. évi XXX. törvény) orvosolta.

Az akkor bevezetett módosításokat a 2013. július 1-jén hatályba lépett Btk. változtatás nélkül átvette [459. § (1) bekezdés 18. pont], és azóta is ezek a rendelkezések képezik a kábítószer-fogalom alapját, ezért a továbbiakban ennek részletes elemzésére, tartalmának ismertetésére kerül sor.

II. A BTK. 459. § (1) BEKEZDÉS 18. PONTJÁNAK ÉRTELMEZÉSE

1. A KÁBÍTÓSZER EGYZEMÉNY MELLÉKLETÉNEK I. ÉS II. JEGYZÉKÉBEN MEGHATÁROZOTT ANYAGOK

A Kábítószer Egyezmény a hatálya alá tartozó anyagokat négy jegyzékbe foglalta:

- az I. Jegyzéken szerepelnek a legtöbb ellenőrzési rendszabály hatálya alá tartozó szerek (elfogadáskor 78 anyag),
- a II. Jegyzékben felsorolt anyagok kiskereskedelmi szabályozását a Kábítószer Egyezmény a részes államokra bízta, de azon kívül minden rendszabály irányadó a kábítószeres e csoportjára is (elfogadáskor 7 anyag),
- a III. Jegyzék szerinti készítmények olyan szilárd vagy folyékony keverékek, amelyek az I. vagy a II. Jegyzékben feltüntetett anyagot tartalmaznak, és rájuk a nemzetközi kereskedelmi rendszabályok kevés kivétellel nem vonatkoznak (de a velük végzett egyéb tevékenység, pl. a gyártás, a belföldi kereskedelem a rendszabályok hatálya alá tartozik),
- a IV. Jegyzék az I. Jegyzékben feltüntetett olyan kábítószeres listáját jelenti, amelyekre veszélyességük miatt a részes államok különleges ellenőrzési rendszabályokat kötelesek alkalmazni (ezek előállítását, kereskedelmét stb. bármely részes állam közérdekből akár meg is tilthatja)³¹.

A Kábítószer Egyezmény 1. Cikk (1) bekezdés j) pontja értelmében kábítószeren az I. és II. Jegyzéken szereplő anyagok értendők, „*tekintet nélkül arra, hogy az természetes eredetű, vagy szintetikus úton állították elő*”, így a hazai jogban

22 A New Yorkban 1961. március 30-án kelt és a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1965. évi 4. törvényerejű rendeletével kihirdetett Egységes Kábítószer Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátásáról szóló 8/1968. (II. 9.) Korm. rendelet.

23 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 765.

24 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 761.

25 A kábítószeres és pszichotróp anyagokkal végezhető tevékenységekről szóló 142/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet.

26 Lásd még IGNÁCZ György: A kábítószer és az új pszichoaktív anyag fogalmának aktuális jogértelmezési problémái. In: *Jogelméleti Szemle* 2018/2., 84–97. o.

27 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 761–763.

28 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 762.

29 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 767.

30 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 767–768.

31 Lásd Commentary on the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961. 49–73. o.

Online: https://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/Drug%20Convention/Commentary_on_the_single_convention_1961.pdf [megtekintés ideje: 2020. február 6.].

is büntetőjogi relevanciája az I. és II. Jegyzéken szereplő anyagoknak lehet.

Az 1. Cikk (1) bekezdés u) pontja alapján a „jegyzék” kifejezés nemcsak az 1961-ben elfogadott eredeti listát jelenti, hanem ide értendők a 3. Cikkkel összhangban módosított jegyzékek is.

Ha az Egészségügyi Világszervezet olyan – saját szervei, háttérintézményei vagy a részes államok által közölt – információk birtokába jut, miszerint valamely anyag az I. vagy II. Jegyzékben szereplő kábítószerhez hasonló visszaélésekre adhat alkalmat és azokéhoz hasonló káros hatása lehet³², vagy kábítószerré átalakítható, akkor ezt a megállapítását közli az Egyesült Nemzetek Gazdasági és Szociális Tanácsának Kábítószer Bizottságával (*United Nations Commission on Narcotic Drugs*, a továbbiakban: CND). A Kábítószer Egyezmény 3. Cikke feljogosítja a CND-t arra, hogy az Egészségügyi Világszervezet ajánlása alapján az anyagot az I. vagy II. Jegyzékbe (illetve az I.-vel egyidejűleg a IV.-re is) felvegye.

A tagországokat regionális alapon reprezentáló³³, 53 tagú CND évente ülésezik Bécsben. A Kábítószer Egyezmény elfogadását követően először 1964-ben, legutóbb 2019-ben hozott olyan döntést³⁴, amely a Kábítószer Egyezmény I. vagy II. Jegyzékét módosította. Ezek alapján ez idáig 46 anyag került az I., míg 3 anyag a II. Jegyzékre (így a hatályos nemzetközi kábítószerlistán összesen 134 anyag szerepel).

Az 54/2004. (XII. 13.) AB határozatban megfogalmazott kritériumoknak megfelelően a 2005. évi XXX. törvény a Kábítószer Egyezményt kihirdető törvényerejű rendeletbe beemelte az egyezmény mellékletét, amely az I–IV. Jegyzék aktualizált változatát tartalmazta, vagyis azon nemcsak az 1961-ben kábítószerré minősített anyagok szerepelnek, hanem az eredeti listák – figyelemmel a Kábítószer Egyezmény fentebb említett 1. Cikk (1) bekezdés u) pontjára, amely a jegyzékek módosítását is hatálya alá vonja – kiegészültek az 1964 és 1999 között elfogadott³⁵ CND-határozatok szerinti anyagokkal.

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 12. §-a alapján a nemzetközi szerződés módosítására irányadóak a törvény nemzetközi szerződés megkötésére (és kötelező hatályának elismerésére, kihirdetésére) vonatkozó szabályok. Ennek megfelelően a 2005. évi

XXX. törvény elfogadása után életbe lépett CND határozatokat törvényben kell kihirdetni³⁶.

Összegezve tehát a *Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pontja a) alpontjának* értelmében kábítószer:

- az 1965. évi 4. törvényerejű rendeletben található, a Kábítószer Egyezményhez csatolt melléklet szerinti I. és II. Jegyzékbe sorolt kábítószer,
- a CND által 2007 és 2018 között elfogadott, Magyarország által törvénnyel kihirdetett³⁷ határozatokban szereplő, a Kábítószer Egyezmény I. és II. Jegyzékére helyezett anyagok³⁸.

Megjegyzendő, hogy mivel a 2019-ben elfogadott határozatok kihirdetése még nem történt meg, illetve az idén márciusban esedékes 63. ülésen a CND újabb határozato(ka)t fogadhat el³⁹, a fenti lista további bővülése várható.

2. A PSZICHOTRÓP EGYEZMÉNY MELLÉKLETÉNEK I. ÉS II. JEGYZÉKÉBEN MEGHATÁROZOTT ANYAGOK

A Pszichotróp Egyezmény 1. Cikk e) pontja alapján pszichotróp anyag: „az I., II., III. vagy IV. Jegyzékben felsorolt minden természetes vagy szintetikus eredetű anyag vagy természetes termék”.

Az I. Jegyzékben szereplő pszichotróp anyagok tartoznak a leghigorúbb rendszabályok hatálya alá, alkalmazásuk csak tudományos célból megengedett. A II–IV. Jegyzékben szereplő pszichotróp anyagok alkalmazása teljes egészében nem tiltott, azonban ezekhez magánszemélyek csak orvosi rendelvényre vagy engedély birtokában juthatnak hozzá⁴⁰, és az azokkal végzett tevékenységeket kötelesek a részes államok gyógyászati és tudományos célokra korlátozni. Az I. és II. Jegyzékben szereplő anyagok abból a szempontból homogén csoportnak tekinthetők, hogy azok kivitele és behozatala engedélyhez és különleges rendszabályokhoz is kötött.

A Pszichotróp Egyezmény 1. Cikk g) pontja és 2. Cikke alapján a pszichotróp jegyzékek – a CND által – különleges

32 Ez az ún. hasonlósági elv („similarity concept”), részletesebben lásd BAYER i. m. 717–718. o.

33 Lásd United Nations Office on Drugs and Crime. Online: <https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/Membership/Membership.html> [megtekintés ideje: 2020. február 10.].

34 Az 1979. évet megelőző időszakban megtartott CND-üléseken hozott határozatok nem érhetőek el a nyilvános adatbázisban, azokról a UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) által készített összefoglaló táblázat nyújt tájékoztatást:

https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/Mandate_Functions/Mandate-and-Functions_Scheduling.html [megtekintés ideje: 2020. február 10.].

Az 1979. évtől kezdődően elfogadott határozatok az alábbi adatbázisból ismerhetők meg:

https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/Resolutions_Decisions/Resolutions_Decisions_2010-2019.html [megtekintés ideje: 2020. február 10.].

35 2000 és 2005 között nem módosította a CND a kábítószerjegyzékeket.

36 Erre legutóbb az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény módosításának kihirdetéséről szóló 2018. évi LXX. törvénnyel került sor, amely a CND 2018-ban elfogadott, a Kábítószer Egyezményt érintő határozatait tartalmazza.

37 Lásd 2009. évi CLIV. törvény 123. §-át, a 2017. évi LXXI. törvényt, a 2017. évi CLXXI. törvényt és a 2018. évi LXX. törvényt.

38 A Kábítószer Egyezmény 3. Cikke értelmében a CND-határozatok külön módosító-szerződéskötés nélkül módosítják a jegyzékeket, tehát az érintett anyagok „beépülnek” az „eredeti” jegyzékbe. Az aktualizált listák elérhetőek az ENSZ honlapjáról (<https://undocs.org/ST/CND/1/Add.1/Rev.5>), illetve – a jogalkalmazás megkönnyítése érdekében – a magyar kihirdető törvények a végrehajtásért felelős miniszter számára is feladatul tűzik a Kábítószer Egyezmény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt hiteles angol nyelvű szövegének és hivatalos magyar nyelvű fordításának közzétételét.

39 Lásd United Nations Office on Drugs and Crime. Online: https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/CND_Meetings-Current-Year.html [megtekintés ideje: 2020. február 10.].

40 Lásd T/15639. számú törvényjavaslat az egyes nemzetközi szerződések kihirdetéséről rendelkező jogszabályok, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról. Budapest, 2005. április. 124–125. o.

Online: <https://www.parlament.hu/irom37/15639/15639.pdf> [megtekintés: 2020. február 7.].

eljárési rend szerint módosíthatók. A hasonlósági elv alkalmazása helyett azonban az Egészségügyi Világszervezetnek ezen anyagok esetében egyfajta kockázatértékelést kell végeznie, a listákra ugyanis csak olyan új anyagok kerülhetnek, amelyek tekintetében bizonyítékok állnak rendelkezésre a gyakori visszaélésre⁴¹.

Az 54/2004. (XII. 13.) AB határozat elfogadásakor érvényes 155. számú büntető kollégiumi állásfoglalás szerint „visszaélés szempontjából veszélyesnek minősülnek a Pszichotróp Egyezmény I. és II. Jegyzékében szereplő pszichotróp anyagok”⁴², ezért a 2005-ben újrakodifikált kábítószer-fogalomba ez került rögzítésre a korábbi bizonytalan szóhasználat helyett.

A 2005. évi XXX. törvény – a Kábítószer Egyezményhez hasonlóan – a Pszichotróp Egyezmény esetében is azt az elvet követte, hogy az 54/2004. (XII. 13.) AB határozatban foglalt elvárásoknak megfelelően beillesztette a kihirdetett törvényerejű rendeletbe az egyezmény mellékletét, amely tartalmazza mind az elfogadáskori anyagok, mind a CND által a későbbiekben – 1979 és 2003 között – listára helyezett anyagokat. Az ezt követően elfogadott CND-határozatok külön törvényekben lettek kihirdetve⁴³.

1971-ben 10 anyag szerepelt a Pszichotróp Egyezmény I. Jegyzékén, 6 pedig a II.-on. A CND-határozatoknak köszönhetően ez a lista az I. Jegyzék esetében 21, a II. Jegyzék esetében 41 szerrel „gazdagodott”, így mára összesen 78 anyag tartozik a két jegyzék alá⁴⁴, de a lista a soron következő márciusi CND-ülés függvényében tovább bővíülhet.

Ehelyütt szintén kiemelendő, hogy a 2019-ben elfogadott határozatok még nem képezik a belső jog részét, így a Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pontja b) alpontjába az alábbi pszichotróp anyagok tartoznak:

- az 1979. évi 25. törvényerejű rendeletben található, a Pszichotróp Egyezményhez csatolt melléklet szerinti I. és II. Jegyzékbe sorolt anyagok,
- a CND által 2013 és 2018 között elfogadott⁴⁵, Magyarország által törvénnyel kihirdetett⁴⁶ határozatokban szereplő, a Pszichotróp Egyezmény I. és II. Jegyzékére helyezett anyagok⁴⁷.

41 BAYER i. m. 718. o.

42 A Btké. indokolásából korábban szintén ez a szűkítő értelmezés volt levezethető.

43 Lásd pl. a legutóbbi, az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény módosításának kihirdetéséről szóló 2018. évi LXXII. törvényt.

44 Lásd United Nations Office on Drugs and Crime. Online: https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/Resolutions_Decisions/Resolutions-Decisions_2010-2019.html [megtekintés ideje: 2020. február 6.].

45 2005 és 2012 között a CND nem fogadott el olyan határozatot, amely a Pszichotróp Egyezmény I. vagy II. Jegyzékét egészítette volna ki.

46 Lásd a 2013. évi CCXIX. törvényt, a 2017. évi CLXXII. törvényt és a 2018. évi LXXII. törvényt.

47 A módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt listák ún. Zöld listaként elérhetőek több honlapon, pl. https://www.incb.org/documents/Psychotropics/forms/greenlist/Green_list_ENG_08673.pdf. [megtekintés ideje: 2020. február 7.]. Egyebekben irányadóak a 38. lágjegyzetben foglaltak.

3. A GYÓGYSZERTÖRVÉNY 2. SZÁMÚ MELLÉKLETÉBEN MEGHATÁROZOTT ANYAGOK

Az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Gyógyszertörvény) 2. számú mellékletén két lista található, amelyeket a Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pontja c) alpontja a kábítószer-fogalom alá von:

- az A) Jegyzéken azok az anyagok szerepelnek, amelyek a Pszichotróp Egyezmény I. Jegyzékén szereplő anyagokkal azonos elbírálás alá esnek Magyarországon (azaz vagy a magyar jogalkotó szuverén döntésével helyezte azokat a listára, vagy valamely uniós jogi aktus tette azt kötelezővé);
- a B) Jegyzék azokat az anyagokat tartalmazza, amelyek a Pszichotróp Egyezmény II. Jegyzékén szereplő anyagokkal azonos elbírálás alá esnek Magyarországon (szintén saját döntés vagy uniós előírás nyomán).

3.1. A NEMZETI LISTA

A Pszichotróp Egyezmény 23. Cikke felhatalmazást ad a részes államoknak arra, hogy az Egyezményben foglaltaknál szigorúbb vagy súlyosabb ellenőrzési rendszabályokat alkalmazzanak, „ha ez megítélésük szerint a közegészség és közérdek megóvása érdekében kívánatos vagy szükséges”.

A 4/1980. (VI. 24.) EüM–BM együttes rendelet erre tekintettel úgy fogalmazott, hogy pszichotróp anyag: amit a Pszichotróp Egyezmény nemzetközileg annak nyilvánított, „továbbá a Magyar Népköztársaságban annak minősített” anyagok, valamint azok bármilyen töménységű folyékony hígításai vagy szilárd készítményei. A rendelet mellékletében azonban – az Alkotmánybíróság szerint aggályos módon – keveredtek a nemzetközi és a nemzeti lista elemei.

Ezt kielégítő módon rendezte a 2005. évi XXX. törvény azzal, hogy – a nemzetközi listáktól elkülönítve – törvényi szintre emelte a hazai listát. A nemzeti listára kerülés, azaz a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotróp anyaggá minősítés feltételeit, annak eljárási szabályait azonban továbbra sem tartalmazta jogszabály⁴⁸, arra 2012-ig, az új pszichoaktív anyagokra vonatkozó hazai szabályozás kialakításáig várni kellett.

Az új pszichoaktív anyag „olyan, a forgalomban újonnan megjelent, gyógyászati felhasználással nem rendelkező anyag vagy vegyületcsoport, amely a központi idegrendszer működésének befolyásolása révén alkalmas a tudatállapot, a viselkedés vagy az érzékelés módosítására, megváltoztatására, és ezért hasonló mértékű fenyegetést jelenthet a közegészségügyre”, mint a Kábítószer Egyezmény vagy a Pszichotróp Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékén, illetve a Gyógyszertörvény 2. számú mellékletében szereplő anyagok, és erre tekintettel

48 A visszaélés szempontjából veszélyes új szer vagy ismert szer új besorolásával kapcsolatos feladatokról szóló 1196/2009. (XI. 20.) Korm. határozat ugyan kijelölte a kormányzati feladatokat és az eljárásba bevonandó szerveket, de egységes eljárási rend hiányában ez nehezen volt alkalmazható.

azt az egészségügyért felelős miniszter⁴⁹ ilyen anyaggá minősítette.⁵⁰

Az új pszichoaktív anyaggá minősítés feltételeit és főbb eljárási szabályait a Gyógyszer törvény⁵¹, részletszabályait a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról szóló 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet] tartalmazza.

Ezek alapján az Országos Egészségfejlesztési Intézet Országos Addiktológiai Centruma⁵² valamely, az új pszichoaktív anyagok listájára felvett anyag kockázatértékelésére nyitva álló egy (vagy annak meghosszabbítása esetén kettő) év elteltével kezdeményezheti az anyag felvételét a Gyógyszer törvény 2. számú mellékletébe, amennyiben

- a kérdéses anyag függőségi állapotot és a központi idegrendszer izalmát vagy depresszióját válthatja ki, melyek „hallucinációkat vagy motoros vagy ítélőképességi vagy magatartásbeli vagy felfogóképességi vagy kedélyállapotit zavarokat hoznak létre, vagy valamely, a nemzetközi vagy hazai listákon már szereplő anyaghoz hasonló visszaélést és káros hatást, és
- okkal feltételezhető, hogy az anyag közegészségügyi és szociális problémát jelentő olyan visszaélésre ad vagy adhat lehetőséget⁵³, amely indokolja a listára helyezését.

Első alkalommal 2015-ben kerültek fel a Gyógyszer törvény 2. számú mellékletére olyan anyagok, amelyek korábban új pszichoaktív anyagok voltak, legutóbb pedig – immár negyedik alkalommal – 2017-ben⁵⁴. Ezen módosítások eredményeképpen összesen 64 ilyen anyag szerepel a nemzeti kábítószerlistán, további 42 pedig jelenleg is kockázatértékelés alatt áll⁵⁵.

3.2. AZ UNIÓS LISTA

Uniós szinten először 1996-ban fogalmazódott meg az a kívánalom, hogy a tagállamoknak a szükséges mértékben közelíteni kell a jogszabályaikat „a joghézagok kitöltése végett a szintetikus kábítószerek tekintetében”⁵⁶.

A szintetikus kábítószerek körét az új szintetikus kábítószerekre vonatkozó információcseréről, kockázatértékelésről és ellenőrzésről szóló 97/396/IB tanácsi együttes fellépés (a továbbiakban: 97/396/IB együttes fellépés) 2. cikke úgy határozta meg, hogy azok nem szerepelnek Pszichotróp Egyezmény jegyzékeiben, „és amelyek hasonló fenyegetést jelentenek a közegészségügyre, mint az egyezmény I. és II. Jegyzékében szereplő anyagok, és korlátozott gyógyászati értékkel bírnak”⁵⁷.

A 97/396/IB együttes fellépés ezen anyagokra nézve egy, az uniós intézmények és a tagállamok által delegált tagokból álló, a Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja Tudományos Bizottsága által lefolytatandó – az egészségügyi, társadalmi stb. kockázatokat feltáró, az esetleges egyéb felhasználásra vonatkozó információkat szintetizáló – kockázatértékelést ír elő. A 97/396/IB együttes fellépés értelmében a kockázatértékelésről készített jelentés alapján az Európai Unió Tanácsa (a továbbiakban: Tanács) egyhangúlag *határozatot* hozhatott arra vonatkozóan, hogy az új szintetikus kábítószer(ek)e)t minden tagállamban ellenőrzés és büntetőjogi szankcionálás alá kell vonni.

Ezen felhatalmazás alapján 1999 és 2003 között három jogi aktus kibocsátására került sor⁵⁸, amelyek hatására összesen hat „új szintetikus kábítószerre” terjesztették ki a Pszichotróp Egyezmény I. és II. Jegyzékén szereplő anyagokra irányadó rendelkezéseket. A határozatok azt nem írták elő, hogy melyik (I. vagy II.) jegyzékre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni az új anyagokra, de – a tagállami megítélést segítő – arra utaltak, hogy van-e/lehet-e az adott anyagnak gyógyászati felhasználása, illetve mely, már jegyzéken szereplő anyaghoz mutat nagy szerkezeti hasonlóságot.

Ezek az anyagok az uniós csatlakozásunkkal váltak az igazgatási jogszabályok szerinti pszichotróp anyaggá, de az 54/2004. (XII. 13.) AB határozat szerint a büntetőjogi kábítószer-fogalom alá vonásuk nem a jogbiztonságnak megfelelő módon történt, ezért a 2005. évi XXX. törvénnyel felállításra került a külön lista, amelyen immár az EU-s jogi aktusokban felsorolt szerek is szerepeltek.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1581087288130&uri=CELEX:31996F0750>
[megtekintés ideje: 2020. február 10.].

49 Korábban kormányrendelet tartalmazta ezen anyagokat, de a gyorsabb és hatékonyabb fellépés érdekében miniszteri rendeletbe kerültek az új pszichoaktív anyagok, vö. az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületcsoportokról szóló 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet [a továbbiakban: 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet].

50 Lásd a Gyógyszer törvény 1. § 37. pontját.

51 Amelynek 15/B. §-a értelmében valamely anyag vagy vegyületcsoport csak az uniós szervek értesítése, majd ezen értesítés előzetes szakmai értékelését követően minősíthető új pszichoaktív anyaggá.

52 Kikérve az érintett szakmai szervezetek és háttérintézmények véleményét, lásd a 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet 27. § (9) bekezdését.

53 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet 27. § (6) bekezdés.

54 2015-ben előbb 42, majd újabb 5, 2016-ban 4, 2017-ben pedig 13 anyag került „átminősítésre”. Lásd a 2014. évi CXI. törvény 70. §-át, a 2015. évi LXXVII. törvény 44. §-át, a 2016. évi XXXIV. törvény 29. §-át és a 2016. évi CLXXII. törvény 30. §-át.

55 Lásd az 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet 1. mellékletét.

56 Lásd az Európai Unióról szóló Szerződés K.3. cikke alapján, az Európai Unió tagállamainak a kábítószer-függőség elleni küzdelemmel, valamint a tiltott kábítószer-kereskedelem megelőzésével és az ellene folytatott küzdelemmel kapcsolatos jogszabályainak és gyakorlatainak közelítéséről szóló, 1996. december 17-i 96/750/IB tanácsi együttes fellépés 1. cikkét.

57 Lásd a Tanács együttes fellépését (1997. június 16.) az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján, az új szintetikus kábítószerekre vonatkozó információcseréről, kockázatértékelésről és ellenőrzésről.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1581087711122&uri=CELEX:31997F0396>

[megtekintés ideje: 2020. február 10.].

58 A Tanács határozata (1999. szeptember 13.) a 4-MTA-nak ellenőrzési intézkedések és büntetőjogi szankciók alá vonandó új szintetikus kábítószerré nyilvánításáról.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1580808781537&uri=CELEX:31999D0615>

[megtekintés ideje: 2020. február 10.].

A Tanács határozata (2002. február 28.) a PMMA új szintetikus kábítószere vonatkozó ellenőrzési intézkedésekről és büntetőjogi szankciókról.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1580808781537&uri=CELEX:32002D0188>

[megtekintés ideje: 2020. február 10.].

A Tanács 2003/847/IB határozata (2003. november 27.) a 2C-I, 2C-T-2, 2C-T-7 és TMA-2 új szintetikus kábítószerekre vonatkozó ellenőrzési intézkedésekről és büntetőjogi szankciókról.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003D0847&qid=1580808781537&from=HU>

[megtekintés ideje: 2020. február 10.].

A 97/396/IB együttes fellépést 2005-ben felváltotta a Tanács új pszichoaktív anyagokra vonatkozó információcseréről, kockázatértékelésről és ellenőrzésről szóló 2005/387/IB határozata (a továbbiakban: 2005/387/IB határozat), ennek nyomán az „új szintetikus kábítószer”-fogalom helyébe az „új pszichoaktív anyag”-megjelölés lépett, amely azokat az anyagokat jelentette, amelyek hasonló fenyegetést jelenthetnek a közegészségügyre, mint

- a) a Kábítószer Egyezmény listáin szereplő anyagok („új kábítószer”), vagy
- b) a Pszichotróp Egyezmény listáin szereplő anyagok („új pszichotróp kábítószer”)⁵⁹.

A 2005/387/IB határozat szerinti kockázatértékelés alapján a Tanács előírhatta a tagállamok számára, hogy valamely új pszichoaktív anyagra terjesszék ki a nemzetközi jegyzékekre irányadó szabályozást (ideértve különösen a büntetőjogi fenyegetettséget). A Tanács 13 határozata⁶⁰ alapján összesen 18 anyag került egységes megítélés alá valamennyi tagállamban (a hazai lista módosításai⁶¹ nyomán Magyarországon is).

A Tanács 2004-ben kerethatározatot fogadott el a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályokról⁶² (a továbbiakban: 2004/757/IB kerethatározat), amely eredetileg a Kábítószer Egyezmény és a Pszichotróp Egyezmény listáin, valamint a 97/396/IB együttes fellépés felhatalmazása alapján kiadott határozatokban szereplő anyagokra (együttes elnevezéssel: kábítószer) vonatkozott. Az Európai Parlament és a Tanács 2017-ben elfogadott irányelve⁶³ értelmében viszont az új pszichoaktív anyagok is a 2004/757/IB kerethatározat hatálya alá kerülhetnek (tehát kábítószernek minősülnek): egyrészt a fentiekben említett, korábban már új

szintetikus kábítószernek vagy új pszichoaktív anyagnak minősített anyagok közül 19 automatikusan a kerethatározat mellékletére került, másrészt a Bizottság felhatalmazáson alapuló irányelvet fogadhat el a lista további bővítésére (így egészült ki a melléklet a korábban már ellenőrzés alá vont „maradék” öt anyaggal⁶⁴).

Mindezen jogközelítés és jogfejlődés eredményeképpen tehát *uniós szinten a kábítószer mint gyűjtőfogalom az alábbiakat foglalja magában:*

- a Kábítószer Egyezmény hatálya alá tartozó anyagok,
- a Pszichotróp Egyezmény hatálya alá tartozó anyagok,
- a 2004/757/IB kerethatározat mellékletében felsorolt anyagok.

A 2004/757/IB kerethatározat módosítása átültetésének előkészítésekor alapos vizsgálatot igényel annak megítélése, hogy az a magyar jogszabályokban milyen módon jelenjen meg:

- a) ha az adott anyagot a CND korábban már a Kábítószer Egyezmény vagy a Pszichotróp Egyezmény jegyzékére vette, és ezt a határozatot a magyar jogalkotó kihirdette, nincs további teendő⁶⁵,
- b) ha az adott anyag a belső jogszabályok alapján már új pszichoaktív anyagnak minősült, és a kockázatértékelést követően átkerült a Gyógyszertörvény 2. számú mellékletére, szintén nem keletkezik jogalkotási feladat⁶⁶,
- c) ha az adott anyagot sem a CND, sem a magyar jogalkotó nem minősítette még kábítószerre, módosítani kell a Gyógyszertörvény 2. számú mellékletét⁶⁷.

III. ZÁRÓ GONDOLATOK

A kábítószer szó hallatán elsődlegesen nem egy jogi fogalom jut eszünkbe, hanem az a néhány természetes vagy vegyi anyag, amit a köznyelv kábítószerként vagy – annak helytelenül használt szinonimájaként – droggként ismer. Ehhez képest a kábítószer egy igen komplex jogi kategória is, amely nemzetközi, európai uniós és magyar jogi értelemben más és más – adott esetben egymással átfedést is mutató – anyagok körét jelenti. Az viszont közös ezekben a dokumentumokban, hogy egyik lista sem ad egységes definíciót a kábítószerre vonatkozóan. Ennek indoka, hogy tudományos megalapozottsággal nem lehet olyan egzakt jogi meghatározást adni ezen anyagokra, amely valamennyi, ez idáig ismert természetes és

59 A Tanács 2005/387/IB határozata (2005. május 10.) az új pszichoaktív anyagokra vonatkozó információcseréről, kockázatértékelésről és -ellenőrzésről.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1581089611186&uri=CELEX:32005D0387>

[megtekintés ideje: 2020. február 10.].

60 Ezekről lásd az EUR-Lex Hozzáférés az európai uniós joghoz alábbi listáját:

https://eur-lex.europa.eu/search.html?LB=32005D0387&qid=1581314779390&SELECT=LB_DISPLAY&DTS_DOM=ALL&type=advanced&lang=hu&SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUBDOM=ALL_ALL [megtekintés ideje: 2020. február 6.].

61 Lásd a 2008. évi CVI. törvény 73. § (14) bekezdését, a 2009. évi CLIV. törvény 127. § (20) bekezdését, a 2010. évi CLXXIII. törvény 107. §-át, a 2011. évi CLXXVI. törvény 63. §-át, a 2013. évi CXXVII. törvény 81. §-át, a 2013. évi CCXLIV. törvény 51. §-át, a 2014. évi CXI. törvény 70. §-át, a 2015. évi LXXVII. törvény 44. §-át, a 2016. évi LXVII. törvény 183. §-át és a 2019. évi CXXI. törvény 42. §-át.

62 A Tanács 2004/757/IB kerethatározata (2004. október 25.) a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1581315102237&uri=CELEX:32004F0757>

[megtekintés ideje: 2020. február 13.].

63 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2103 irányelve (2017. november 15.) a 2004/757/IB tanácsi kerethatározatnak a kábítószer fogalom meghatározása új pszichoaktív anyagokkal való kiegészítése céljából történő módosításáról és a 2005/387/IB tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1581315102237&uri=CELEX:32017L2103>

[megtekintés ideje: 2020. február 13.].

64 A Bizottság (EU) 2019/369 felhatalmazáson alapuló irányelve (2018. december 13.) a 2004/757/IB tanácsi kerethatározat mellékletének a kábítószer fogalom meghatározása új pszichoaktív anyagokkal való kiegészítése céljából történő módosításáról.

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1580809993240&uri=CELEX:32019L0369>

[megtekintés ideje: 2020. február 13.].

65 Pl. a furanylfentanylt a CND 2018-ban felvette a Kábítószer Egyezmény I. Jegyzékébe, ezt a 2018. évi LXX. törvény kihirdette, így amikor a Tanács új pszichoaktív anyaggá minősítette a furanylfentanylt (illetve később felkerült a kerethatározat mellékletére), nem volt szükséges belső jogszabály-módosítás.

66 Pl. az MDPV 2012 óta a Gyógyszertörvény 2. számú melléklet A) Jegyzékén szerepel, így a 2014/688/EU határozat miatt nem kellett a törvényt módosítani.

67 Lásd legutóbb az egyes egészségügyi tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2019. évi CXXI. törvény 42. §-át.

szintetikus szert, továbbá a jövőben újonnan megjelenő szereket is magában foglalná⁶⁸.

Márpedig amint az az elmúlt évtized tapasztalataiból kitűnik: a szintetikus vegyületek sorra szorítják ki a „réginek” vagy „hagyományosnak” nevezhető, természetes alapú kábítószereket, és azok ellenőrzése (valamint szankcionálása) szűnni nem akaró feladatot ad mind a hazai, mind a külföldi szervezeteknek.

Amíg viszont a nemzetközi egyezmények a listára vétellel vonják hatályuk alá az újabb és újabb anyagokat, és az uniós jogi aktusok ugyanezt a megoldást követik (*expressis verbis* utalva a Kábítószer Egyezmény és a Pszichotróp Egyezmény jegyzékeire), addig a magyar büntetőjogi fogalomnak is ehhez kell igazodnia⁶⁹.

A széttagolt szabályozás (ti. a kábítószeres három jogszabályban, összesen hat listán találhatóak) ellenére a jogalkalmazók számára fogódzót jelenthet a – bűncselekmény elkövetésekor, illetve elbírálásakor – hatályos listák megismeréséhez a 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet, amelynek 1. melléklete teljeskörűen tartalmazza a büntetőjogi értelemben kábítószernek minősülő anyagokat: a K1 és K2 jegyzék a Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pont a) alpontjában foglalt anyagokat, a P1 és P2 jegyzék a b) és c) alpontok szerinti anyagokat tartalmazza (külön jelölve az uniós és hazai listára vett szereket).

68 54/2004. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2004, 690, 718.

69 E tapasztalatokból kiindulva döntött a jogalkotó az új pszichoaktív anyagokra vonatkozó hazai szabályozás megalkotásakor egy, a piaci változásokat rugalmasabban kezelő megoldás mellett. E szerint nemcsak vegyületek, hanem vegyületcsoportok is szerepel(het)nek az új pszichoaktív anyagok listáján, így egy új szer megjelenése nem feltétlenül jár együtt a rendelet szükségképpen módosításával.